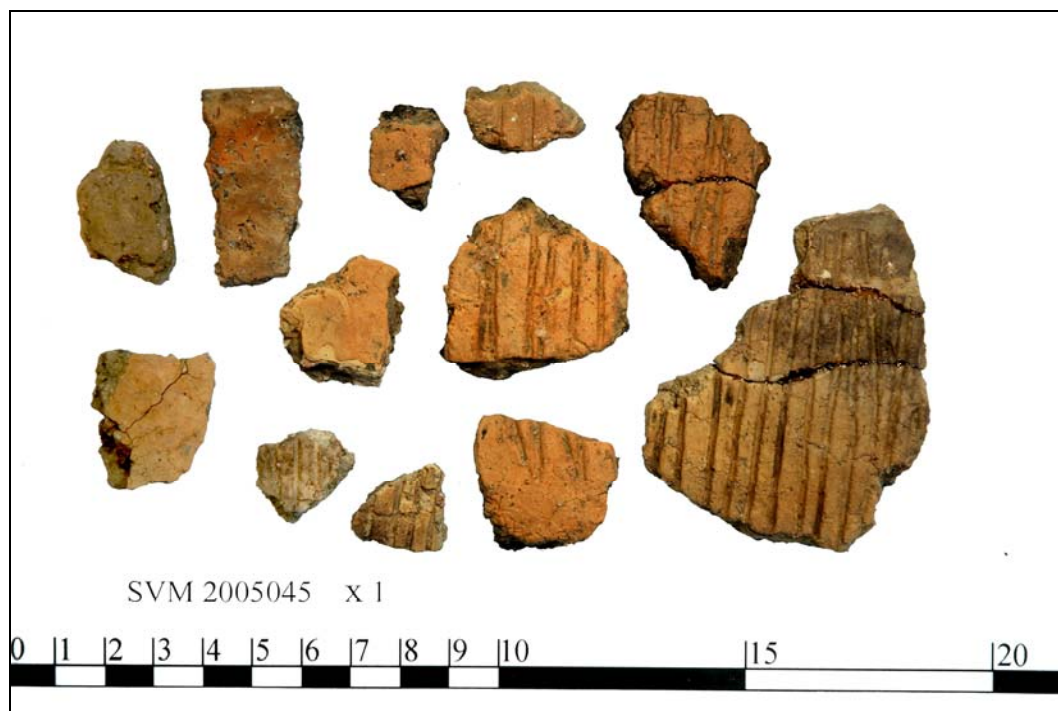

SVM2005045 Klostermarken VI, Klosteret, Ringsted Jorder matr. 15t, Ringsted Ls.

Arkæologisk undersøgelse af aktivitetsområde fra yngre stenalder foretaget i perioden 5.-7. september 2005 ved Klostermarken, Ringsted

Med deltagelse af Morten Petersen, Varaporn Pooririsak og udgravningsleder Henrik Høier og rapportansvarlig Varaporn Pooririsak

Keramik fundet ved Klostermarken fra dragtbægerkulturen (bondestenalder)

Indhold:

1.	Indledning	2
2.	Kulturhistorisk redegørelse	2
3.	Undersøgelsens perspektiver.....	5
4.	Baggrund og begrundelse for udgravningen.....	6
5.	Landskabet	6
6.	Andre fortidsminder i området/byen (fortidsmindelandskabet).....	6
7.	Udgravningens data.....	7
8.	Udgravningens metode	7
9.	Dataliste	8
10.	Tidstavle.....	8
11.	Litteratur.....	8

Rapport fra

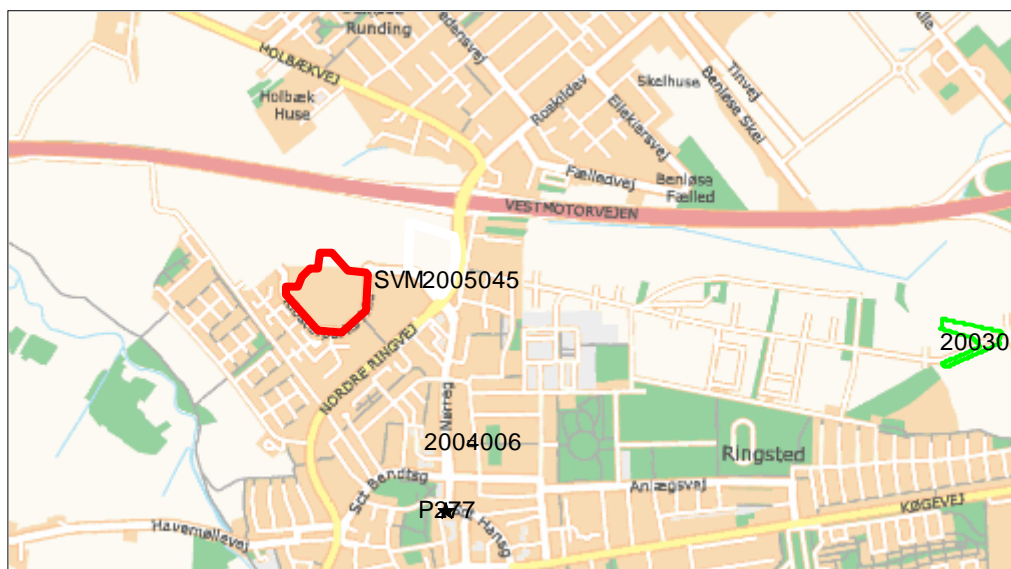

Sydvestsjællands Museum
Storgade 17
4180 Sorø

Tlf. 57834063
e-mail: kontor@vestmuseum.dk
hjemmeside: www.vestmuseum.dk

1. Indledning

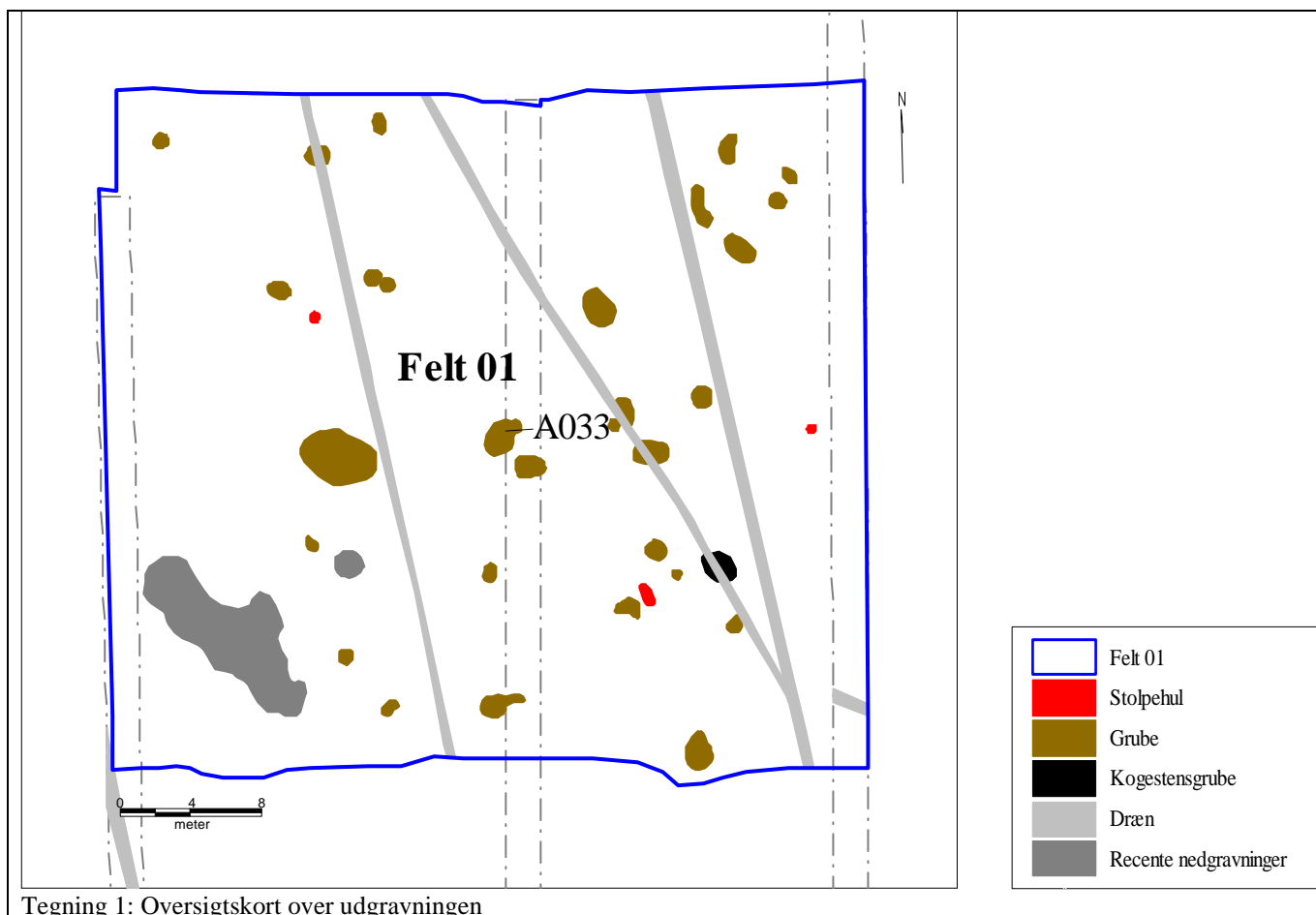
Denne rapport omhandler Sydvestsjælland Museums arkæologiske undersøgelse af oldtidsanlæg fra yngre stenalder (bondestenalder) på et udstykningsareal (delområde B8 i Ringsted Kommuneplans delområde 2, Ringsted Vest, matr. 15t Klosteret) ved Klostermarken i Ringsted. Udgravningen er finansieret af byherre.

SVM2005045 Det undersøgte areal vist med rødt. Skærmbort © KMS

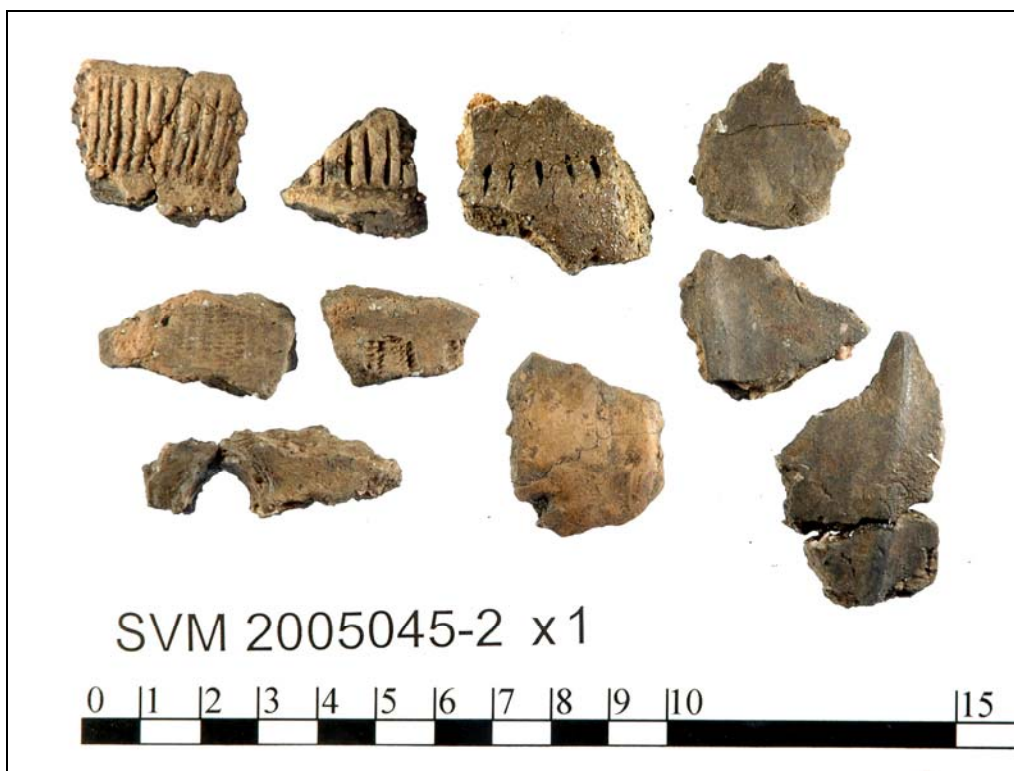
2. Kulturhistorisk redegørelse

Ved undersøgelsen fandt vi et aktivitetsområde fra yngre stenalder (bondestenalder ca. 3900-1800 f.kr.). Se nedenstående tegning 1.

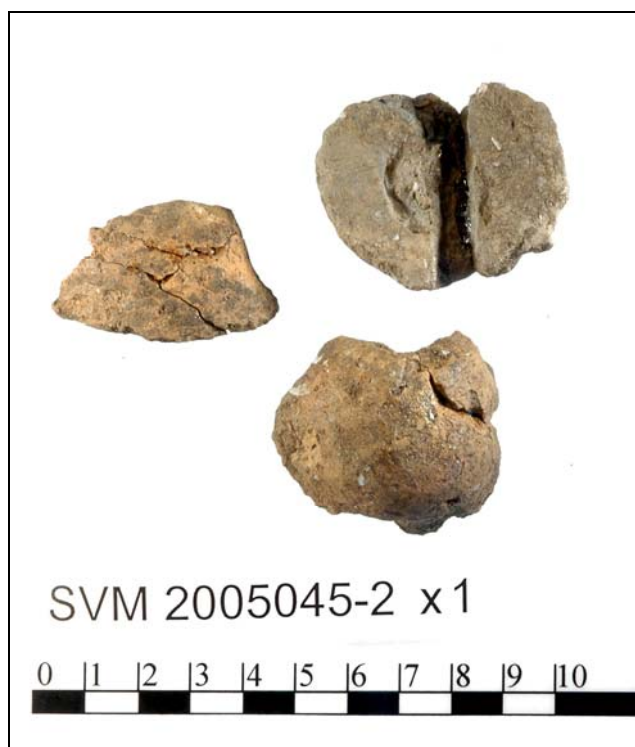
Tegning 1: Oversigtskort over udgravningen

Der blev fundet i alt 34 oldtidsanlæg. Ved anlæg forstås nedgravninger i undergrunden (ses som mørkere fyld i undergrunden). Aktivitetssporene/anlæggene består af stolpehuller, affaldsgruber og kogestensgruber/ildsteder. Anlæggene kunne dateres på baggrund af fund af potteskår fra yngre stenalder, nærmere dateret til tragtbægerkultur ca. 3900-2800 f.Kr. Fra affaldsgruben anlæg 33 (jf. tegning 1) blev der fundet keramik af såkaldt tragtbægertype. Keramikken af denne type er ofte fint udført og ornamenteret med furer, indstik og streger. Allerede under prøveundersøgelsen fandt vi keramik af denne type i anlæg 33. Ved undersøgelsen fandt vi flere skår fra samme anlæg.

Potteskår m. tidens ornamentik fra anlæg 33

Af de lidt mere sjældne fund fandt vi skår, der kan stamme fra en kraftig bageplade samt rester af nogle halvkugleformede ”knopper”, som har været påsat lerkarret. Kuglerne er af brændt ler med hul til ophængning.

Rester af tre påsatte ”knopper” med ophængshuller fra et af lerkarrene

Desuden blev der fundet en del flint i form af afslag og en skiveskraber samt dyrekno­gler fra pattedyr over hele feltet.

Lidt knoglemateriale fra husdyr fundet i anlæg 49

Flintmateriale (afslag) fundet i anlæg 62

Der blev fundet tre stolpehuller, men de ligger for spredt til at kunne give indtryk af nogen for sammenhængende konstruktion/bebyggelsesspor. Dette betyder dog ikke, at der ikke har været bebyggelse på området i stenalderen. Bebyggelsesspor fra stenalder er yderst sjældne, da de ofte er pløjet helt væk. Heldigvis kan vi af og til finde andre aktivitetsspor efter stenalderfolket i form af affaldsgruber og kogestensgruber evt. med genstandsfund. Der er således også fundet flintmateriale og potteskår på dette område, der kan datere anlægssporene til yngre stenalder.

Yngre stenalder (omkring 3900 f.kr.) er kendetegnet ved, at der sker en langsom udvikling med ernæringsgrundlaget, som fra at være baseret på jagt, fiskeri og indsamling skifter til simpelt agerbrug og begyndende kvægavl dog stadig suppleret af jagt, fiskeri og indsamling. Dette begynder også at medføre ændringer i landskabet, da man fældede og afbrændte de enorme skove, der dækkede landet for at få landbrugsjord. Dette resulterede således i større åbne lysninger, hvor man kunne slå sig ned i mindre kortvarige bosættelser. De større bopladser lå langs søer og åer, hvor flere føderessourcer kunne udnyttes. Husene har bestået af tagbærende stolper og vægge, der var lerklinede med fletværk af grene. Tagkonstruktionen vides der ikke meget om, men man regner med, at taget har været af naturligt forekommende materialer såsom strå og grene.

Redskaber såsom pilespidser, knive og økser m.m. blev fremstillet af den rigt forekommende flint, som også blev anvendt som handelsvare overfor de metaller, der begynder at dukke op i landet fra Central- og Sydeuropa.

Opførelsen af store gravmonumenter i form af stendysser og jættestuer samt sø- og moseofringer af pragtøkser markerer desuden en form for rituelle handlinger i denne periode.

3. Undersøgelsens perspektiver

At finde kulturlag fra yngre stenalder i Østdanmark er yderst sjældent, da sporene ofte er pløjet væk. Selve bebyggelsen til aktivitetssporene kan således have været pløjet væk eller ligget et andet sted i nærheden. Fundet af dyrekno­gler på området påviser, at de kan have haft et dyrehold, og at bosættelsen derfor må ligge i nærheden. Stedet må betegnes som en indlandsboplads, da der er

forholdsvis langt til kysten. Men da der har været en del mindre og større vandløb og åer i området, har muligheden for fiskeri været der. Et depotfund i nærheden samt flere stendysser i området markerer således også tilstedeværelsen af stenalderbefolkningens rituelle handlinger. Således kan denne form for bopladsaktivitet være med til at tegne et billede af bosættelsesmønstret for yngre stenalder i Østdanmark og overordnet være med til at belyse yngre stenalder i Danmark.

4. Baggrund og begrundelse for udgravningen

Der blev i dagene 13.-19. juli 2005 foretaget en forundersøgelse af udstykningsarealet efter henvendelse fra bygherre angående en udtalelse om skjulte fortidsminder på arealet forud for jordarbejdets gennemførelse. Ved denne forundersøgelse fremkom der potteskår i et oldtidsanlæg/nedgravning fra bondestenalderens "Tragtbægerkultur", dvs. 2.500-3.000 f. Kr. Det blev derfor vurderet, at en nærmere arkæologisk undersøgelse var nødvendig for at finde yderligere bebyggelsesspor og oldtidsanlæg på området. Der blev herefter udarbejdet et arkæologisk interesseområde på ca. 1350m² omkring den nedgravning, hvori der blev fundet potteskår. Den arkæologiske undersøgelse blev foretaget i dagene 5.-7. september.

5. Landskabet

Undersøgellesområdet ligger i den vestlige del af Ringsted by mellem Nordre Ringvej og Vestmotorvejen. Det lokale terræn er et ret fladt område med en svag skråning mod nord. I undersøgellesområdets sydlige del findes en remise (beskyttet naturområde).

Højdemæssigt ligger terrænet mellem kote 42,0 m til 50,5 m o.D.N.N.

Muldlagets tykkelse på udstykningsarealet varierer fra 22 cm til 70 cm.

Råjorden/Undergrunden veksler mellem områder med mere lysbrunt leret undergrund med flintsten til lysgrå/kalholdig leret undergrund.

6. Andre fortidsminder i området

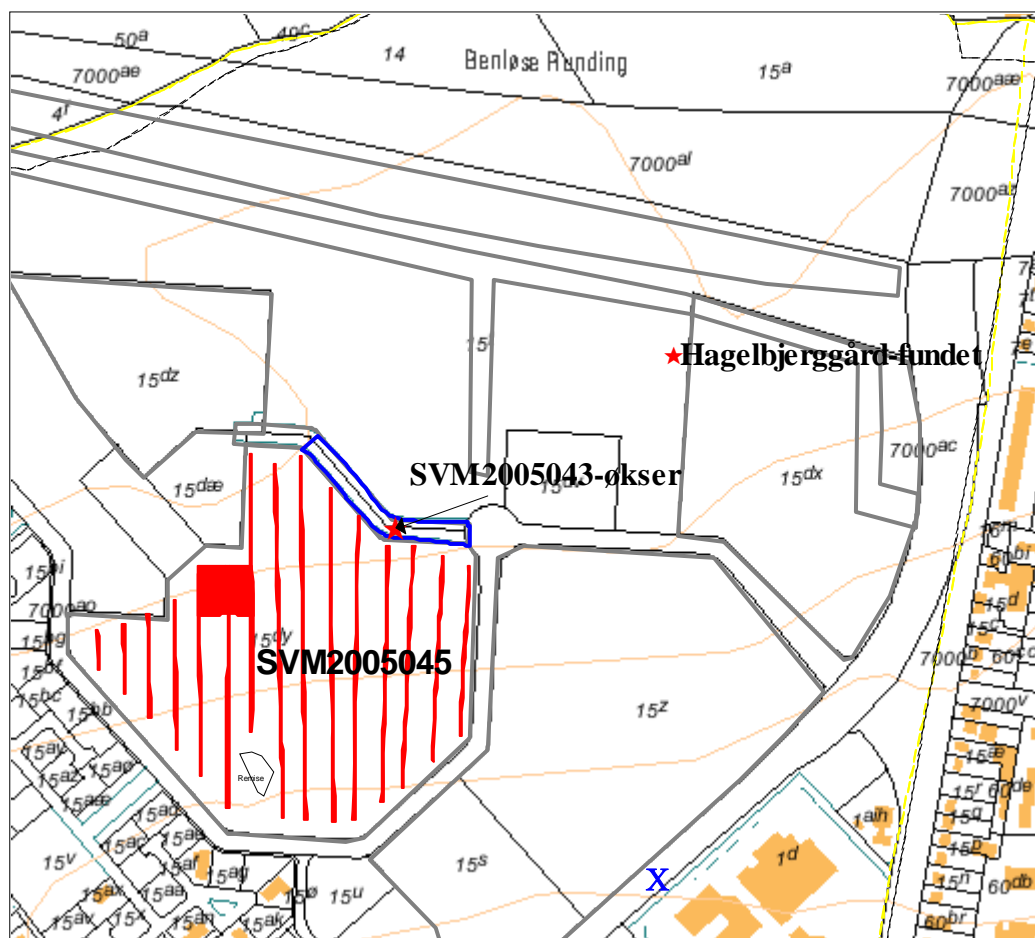
Af andre fortidsminder fra yngre stenalder i området kan nævnes, at der i 2005 blev undersøgt et vejtraché (SVM2005043) lige nord for det undersøgte område. Den undersøgelse resulterede også i aktivitetsspor fra yngre stenalder med fund af affaldsgruber, kogestensgruber og stolpehuller.

Fundmæssigt fremkom der keramik og dyrekogler, hvoraf flere var varmepåvirkede. Endeligt blev der fundet to fine tyndnakkede flintøkser liggende tæt op ad hinanden i en affaldsgrube.

Flintøkserne var ikke helt færdigforarbejdede (dvs. færdigslebne). Derimod blev der i 1971 fundet et såkaldt depotfund bestående af 15 smukke tyndnakkede og slebne flintøkser på et af Hagelbjerggårds marker. Hagelbjerggård-fundet ligger nordøst for det undersøgte område og er desuden Danmarks største depotfund af flintøkser fra yngre stenalder. (se nedenstående kort)

Mod øst ved den gamle Ringsted Kasernegrund er der ligeledes registreret anlæg fra yngre stenalder. Her blev der i 2003 bl.a. fundet en boplads og halvdelen af et meget stort og sirligt ornamenteret lerkar.

Flere nu sløjfede dysser har ligget både mod sydvest og vest, og mod nord fra Benløse sogn kendes en sløjfet dysse og løsfund i form af flint fra yngre stenalder.

Det undersøgte område SVM205045 samt fund fra yngre stenalder i den umiddelbare nærhed

7. Udgravningens data

Ved både forundersøgelsen og den arkæologiske undersøgelse hhv. 13.-19. juli 2005 og 5.-7. september 2005 deltog museumsassistent Morten Petersen, Varaporn Pooririsak, stud. mag. og arkæolog Henrik Høier, som fungerede som daglig leder.

Maskinkraft blev begge undersøgelser leveret af bygherre..

Forundersøgelsen og den arkæologiske undersøgelse blev foretaget for Sydvestsjælland Museum, hvor originaldokumentation og genstandsmateriale samt udgravningsberetning med lister over anlæg, foto, tegninger og fund er arkiveret.

Dette gælder dog ikke faunamateriale, der deponeres til Zoologisk Museum.

8. Udgravningens metode

Med en større gravemaskine på bælder påmonteret en to meter bred rabatskovl blev der ved forundersøgelsen i alt muldafrømmet 15 søgegrøfter orienteret nord-syd og med ca. 20 meters indbyrdes afstand. Ved den arkæologiske undersøgelse blev det 1647m² store felt muldafrømmet fra vest mod øst og med hjælp fra en bladdozer.

Samtidig med muldafrømningen blev alle anlæg, der fremkom på fladen, ridset op med skovl og derefter nedtegnet på A3-foliepapir i målestoksforholdet 1:100.

Der blev desuden taget digitale arbejdsfoto samt oversigtsfoto af feltet.

Alle anlæg blev snittet med håndredskaber såsom skovl, spade og graveske (skelske) og herefter beskrevet med følgende oplysninger: form, funktion og indhold.

Alle oldtidsanlæg/nedgravninger blev fortløbende A-nummererede, og alle fund fik et X-nummer.

